

21.12.48, יום ג', יש כסלו.

בבוקר עליתי לירושלם. חיבון מסר לי שידידו קיבל מכתב ממוסקבה שהחלט שם להפסיק לחלוטין העליה מארצות המזרח ובאופן הרמטי לא יאחר ממאי-יוני 1949. הייתה כל זמן ערבוביה ביחס לתנועה הציונית. התנהל וויכוח שהגיע עד הצמרת עצמה. מצאו פתרון משה' להשאיר המצב לפי שעה כמעט בלי שנוי אולם לא יאחר מאחד ביוני יש להפסיק העליה לאחד וחמיד.

הכותב מעיר שלא היה בזה התפתחות הכרחית ומאוד בלתי נמנע. יש בזה יותר מועל יוצא מהמרוני-שעה מדיניים כלפי מנים וחץ, מאשר הכרח היסטורי. הכותב בטוח שאפשר צא עוד לשנות ולהביא לידי מפנה של 180 מעלה. נחץ שבארץ ידעו האנשים מה שנעשה. בראש הצמרת במוסקבה יש לנו ידירים כנים, אבל התנאים הקיימים במוסקבה אינם סוד; איש לא יעז לעורר הבעיה מחדש, לאחר שיש החלטה - אולם אנשינו מה יכולים לעורר השאלה. וכך יש לעסוק לפי דעת הידיר/ ממוסקבה. החל מיאנואר בערך צריכים כל צירינו ואנשינו שיש להם סגע להחליל בקמפניה בעל מה ובכתב באסתלאוח וצורות שונות, ולהדגיש במרחנות הרעיונות היסודיים דלקמן: החלטה הכלתי נחושה של היהודים להשחלט על הנגב הייתה א - לישב בזמן הקצר ביותר כמיליון יהודים בחלק זה של ארצם, המוני יהודים שירצו ללכת לקבוצים הענקיים שמחכננים שם - נמצאים רק באירופה - אירופה כולה, ולא רצוי להדגיש רק אירופה מזרחית. גם באסריקא ובארצות זרות אפשר למצוא קומץ איריאליטיסים - אבל לא יותר. לכן מונח ~~המחשבה~~ שלסלסל ישראל לשלסלסל באירופה שירשו יציאת יהודים חרוצים בכך, בלי עכובים, וחוך שנה אחת. לדעת הכותב - רק חכנית של מינוי מהיר ונמרץ חוך שנה או שנה וחצי רק היא עלולה להתקבל - להטריד עוד על אלפים יהודים - זהו דבר אבוד.

הנחה ב' - העם היהודי במאבקו על קיומו הוא בן ברית טבעי של כל הנאבק עם הריאקציה בעולם. ויש להחשב עם הרעיון שמדינה יהודית בעיני ההמונים היהודים

היא צורך קיום העם, ולכן ההבדל ביחס למדינה ולציונות הוא מלאכותי.

הנחה ג' - מדינת ישראל תישאר נייטרלית בין מזרח ומערב. אין זו אחיזה עינים ומעטה הסוואה, כפי שחושבים רבים. הנחה ד' - האנגלים מחילים להבין שהפסידו ככהק ו כאילו נכונים להשלים עם קיומנו, אבל ביסוד הדבר אין האנגלים מסכימים לקיום מדינה יהודית גדולה ומתקדמת, ובהזדמנות הראשונה חחדש חכמה, לקרוע הנגב מעל המדינה.

חיבון - הסיסמא צריכה להיות: עקוב העליה יוצק מים על הסחנה האנגלית. היריד מיעץ שלא נזנזל בשום הזדמנות לעורר שיחות אצלם בענין זה. "אנחנו" (כלומר יידינו במסקבה) לא ננמנם ונשחדל להכשיל היבסקים הוותיקים, שלא למדו ולא הבינו כלום.

- באחת - ישיבה משותפת עם הנהלת הסוכנות. פתח גולדשטיין: אנו נציגי הממשלה, הוא - נציג העם קיבל בירושה אוצר ריק עמו גרעונות. הסכסוך באמריקא היה נגמר מיד - אילו ההצהרה מישראל היחה באה מקודם. היה איום של מגבית נפרדת ע"י קבוצת פורשים, עכשיו סודר העניין. אם כי יש מגביות נפרדות שגורמות קשיים. הודעה בגמר דבריו של גולדשטיין שאני מצטרף על הנסיון שנעשה באמריקא להכתיב מי שברך לאנשים באמריקא, ההכחבה וחכמה אינם מעוררים כבוד, חבל שההנהלה שלחה מברק, ואני מסתייג להחלט מחכמה של הסלגרמה.

גם קמלן הצטרף להסתייגות זו. גרינבוים החפץ והפריע כמה פעמים לקמלן לדבר - בלא סיבה מספקת. כשקיבל רשות הדיבור התאונן גרינבוים על הסודיות - לא ידע על מברק ועל מאמר, ולמה קמלן דורש שכולם ישובו למגבית? גם קבל על גולדשטיין שאמר שלא יחנו כסף למלחמה ולמדינה - לדעתו שחי אלה העיקר בעיני יהודי.

- לאחר ששמעתי דברי גולדשטיין שלחתי לגרינבוים פתקא לאמור: "אהה ודאי לא מסכים אתי: - ברור שהציוניסטים משטו הרגל מבחינה ציונית (הסיבה ברורה: השמדת יהדות מזרח אירופה). בשעה גדולה זו - אולי הגדולה בהיסטוריה היהודית - אין ליהגדות בגולה מנהיגות ראויה לשעה זו, ובשעה נצחונה של הציוניות - נכשלו הציוניסטים".

הוא החזיר לי פתקא: "אני חושב שהמילה "ציוניסטים" הולמת את רעיונך. ועוד: לא הייתי מוציא עדיין מסך דין. אני לא פיללתי שיהיו לנו האמצעים העומדים לרשותנו. ביחוד לאחר חורבן יהדות אירופה ושל מזרח אירופה בראש וראשונה. ואילו למנהיגות אני מסכים. זוהי הצרה הגדולה ביותר, ביחוד באמריקא. מובטחני ששם אפשר עוד לכצוא כוחות ואמצעים שלא נוצלו. לצרה זו איני רואה חקנה לעת עתה".

הוספתי לו פתקה: "עלי להוסיף דבר חיובי: היהודים בגולה לא משטו הרגל - אצאוחם חשים גודל השעה, הציוניסטים אינם יודעים ואינם מוכשרים להדריך את היהודים, להיפך: הם עומדים כמכשול בין המדינה ובין היהודים".

ענה שוב: "כמכשול" זוהי הגזמה וגם במקצת עוול כלפי הציונים. אולם הם עוד לא השחררו מה"חדמה" שהתפתחות המהירה של התגשמות הפילה עליהם. הם עדיין לא משיגים את טבעיותו של הדבר. עוד המאורעות נראים להם כנס וכחלוט. כמצב נפשי כזה קשה לראות את הקשי שבין המאמצים לבין המציאות באור הנכון".

- בצהריים לסעודה נודמנו גרנובסקי, וייץ, קפלן, אשכול ואנכי. הצעתי שקה"ק תרכוש מהמדינה במסך חש"ס מיליון דונם בגליל, במסצרון ובנגב, וישלמו לנו על החשבון 10 ל"י הדונם. אם הפיצויים שיצטרך לשלם יעלו יותר יוסיפו עד 20 ל"י הדונם, גרנובסקי וביחוד וייץ (החיים עוד במושבים שלפני המדינה) עורר שאלת הקושן. גרנובסקי גם שאלת המחיר. הסכמנו שאשכול וייץ וגרנובסקי ינסחו ההסכם הצוקרי, בעד עו"ד יבררו הצד הכספתי (אם כי הצד המדיני קובע כאן).

- אה"צ התווכחו על שכון וחינוך. קיבלו ודישחנו להקציב לחינוך 800 אלף.
- בערב בררתי עם משה המצב הצבאי בירושלם והשיחות עם טל, משהי לו עמדת
הממשלה - מו"מ על שלום, ורק על זה. משה סבור שהרעיון של יגאל על חלופין בין
שיך ג'ראח וכיין הלפיות אינו מעשי. אין דרך פרמאלה ליריתו אם לא דרך שיך ג'ראח.
כשה חושב את ¹⁰ לאדם צבאי. מחשיב דוקא את ¹⁰, אבל הוא מושפע יותר מדי
מסולימיקא.

שוחחתי עם לוי יצחק על המצב בירושלם. הוא סבור שאצל יקבל 30% - 20 של
הקולות ויהווה המפלגה השנייה. אחריו יבוא חגוש חדתי. לפמ"ם אין אחיזה בירושלם.
הפרוגרסיבים אולי חזקים מה"צה"כ.

- כדדתי בערב עם א רבקה שולסן, היא נשארת כאן 6 חרשים. מציעה להזמין את
סולר לבוא לארץ.

- כידדתי סוף סוף לאחר בירור עם כל המעוניינים - את שאלת המוסך של מ.ע.צ.
שהצבא קרע מאצל. כל הכוונות יוחזרו למשרד העכוזה, אולם המוסך ישאר בידי הצבא.

22.12.48, יום ד' כ' כסלו תש"ט.

כבוקר מבישה עם סיר ליאון ופרופ. אסף וסנכור. שחרור הסטודנטים. לצבא
נמסרה רשימה של יותר מ-300 סטודנטים (ציון מקום שרוחם). יש כמה סטודנטים
חמשים המינימום הדרוש הוא 400 חלמידים. למדע סכע קשה יהיה לסדר קורסים, כי
המעבדות הן בהר הצופים, יסדרו קורסים רק למסיימים. העיקר נדרשים חלמידים לסדעי
רוח, סטטיקה וחקלאות. נדרש שחרור גם למורים, 15-20 איש.